

Kisgyörgy Eszter, Ohmacht Petra

RESIDENCITY: a 21. századi közösségi élet hiányait pótló építészeti válaszok

A 21. századi közösségi élet hiányait pótló építészeti válaszok

„Az emberek túl sok falat építenek, és túl kevés hidat.”

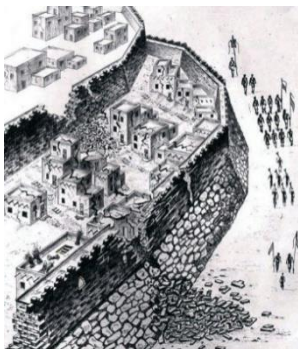
Joseph Fort Newton

Bevezetés

Városok és falak, emberek a városokban régen és most, városlakók

Tanulmányunkat nem akartuk Ádámnál és Évánál kezdeni, de mégiscsak onnan kellett, mert a fal volt az ember első építménye, amit maga és az Éden közé emelt.¹⁴⁰ A falak, amiket az évezredek alatt emeltünk és bontottunk le, először fizikaiak voltak. Az első megmaradt falat, Jerikó köré emelték fel, majd a várossal együtt 23 alkalommal rombolták le és építették újjá. Ez a majdnem 6-7 méter magas fal is jól mutatja az ember védelem iránti vágyának állandóságát. Ennek a falnak a maradványai még ma is láthatóak.¹⁴¹

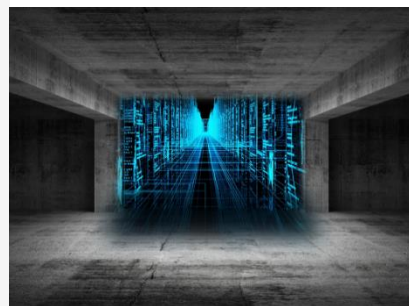
Idővel a támadások módja megváltozott, a városok egyre nagyobbra nőttek, a fizikai falak elvesztették funkciójukat és mentálisak¹⁴² jelentek meg helyettük. A mentális falakkal az emberek nem a testüket, hanem a szellemüket védték. Az utóbbi évtized rohamos informatikai fejlődése virtuális falakat is emelt, ami a mai társadalomban egy sokkal meghatározóbb védelmi vonal, mint a várfal. [1. ,2., 3. kép]

[1. kép: fizikai fal]¹⁴³

[2. kép: mentális fal]¹⁴⁴

[3. kép: virtuális fal]¹⁴⁵

¹⁴⁰ SUGÁR Péter: *Töredékek*. epiteszforum.hu/toredekek?fbclid=IwAR12OYlbsaa0_QN7-Nqsz7svzU2q58PjoLI45FSmpntfS_t9DaKVdoqYolc

¹⁴¹ www.karpatalja.ma/karpatalja/tudomany/jeriko-falai/

¹⁴² www.urbandictionary.com/define.php?term=Mental%20Wall

¹⁴³ 2. és 3. kép forrásai: i.pinimg.com/736x/7f/30/62/7f30629eab0cf25f232791fdaf76756.jpg

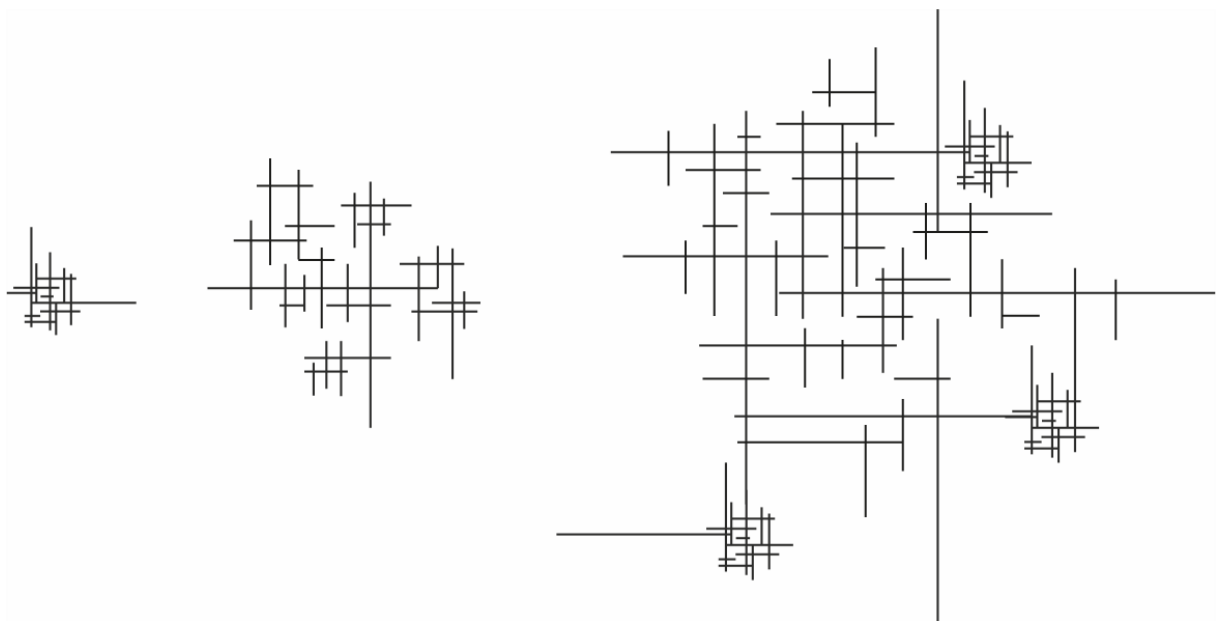
¹⁴⁴ www.strokesmart.org/vitamin-e-and-brain-protection

¹⁴⁵ www.pexels.com/photo/big-data-business-cloud-communication-236906/

A város, mint fogalom szoros összefüggésben van a várral, fallal és ez a kapcsolat nem csak a magyarban, hanem sok másik nyelvben is megjelenik. Erre hozza fel példaként Wolf Schneider újságíró a német „burger”, azaz városlakó fogalmát.

A vár nem csak a védelem miatt játszik fontos szerepet, hanem azért is, mert egy ember által alkotott világot képvisel.

A modern urbanizáció kezdetének a Városrobbanást tekinthetjük. Ezt az ipari forradalom váltotta ki, melynek hatására tömegesen vándoroltak át a falvakból a városokba, a munka és jobb megélhetés reményében. Ennek köszönhetően a városok népessége és száma is megugrott. Ez a folyamat a fejlett országokban mára lelassult, de számos helyen még tart vagy akár csak épphogy kezdődik.¹⁴⁶ Egyik meghatározó szociológiai hatása, hogy az urbanizáció túlnőtte a közösségek léptékét, a város, a közösség felaprózódott, gyakran az egyén szintjére esett szét.¹⁴⁷

[4. kép: Szociális interakciók hálózata a falvakban, kis településeken és nagyvárosokban]

Mikor városlakókról beszélünk, meg kell különböztetnünk azokat, akik oda születtek és ott nőttek fel, akik csak néhány hónapra vagy évre költöztek oda és azokat, akik csak átutazók.

A faluban általában mindenki ismer mindenkit, nem jellemző, hogy a lakosság megváltozna, generációk nőnek fel ugyanabban a környezetben. Ehhez képest a kis településeken már felfedezhetünk némi mozgást. A lakosság, ha nagyon lassan is, de cserélődhet, és már megjelenhetnek átmeneti lakók, turisták is. A nagyvárosokra egészen más közösségi kapcsolatok jellemzőek. A lakók és a látogatók aránya más, kapcsolataik lazábban és állandóan változnak, új típusú közösségek jönnek létre, amelyek -a világhálónak hála- akár fizikai kapcsolat nélkül is létezhetnek. [4. kép]

¹⁴⁶ www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0046_03_terpol/tananyag/08_2.scorml

¹⁴⁷ www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0046_03_terpol/tananyag/08_2.scorml?fbclid=IwAR0jSb6ZOoHwB0kVEj1nUfz8PvoQnrjy5uaRzptXMsuT-46PZMMqEYUm2c

Az utóbbi évek szociológiai felmérései szerint a városlakók között gyakori a felszínesség és személytelenség. Ez főleg az átmeneti lakosokra jellemző, akiknek nincs egy olyan közössége, ahova tartoznának a városban.¹⁴⁸

A városban lakó népesség heterogén, a többség egy tevékenységre szakosodott [Louis Wirth.¹⁴⁹ A városi emberek egymás közelében élnek, sokszor nagy sűrűségű városrészekben, még sincs közöttük érzelmi kötődés, a családok felhígultak, többen a mai szabad munkaerőáramlás hatására sokszor költöznek. A mindennapi városi kapcsolatok többsége idegenek között zajlik. Néha még a több éve egy házban lakók sem ismerik szomszédaikat. Az emberek egyre inkább individualisták, én-központúak. A hangsúlyt inkább a saját értékeikre helyezik és személyes boldogságuk, érvényesülésük kerül előtérbe. A számítástechnika elterjedése, folyamatos használata pedig tovább erősíti az elszigeteltség érzését. [5. kép]

[5. kép: Dési Kristóf: Reggeli tömeges magány]

A világ lakosságának több mint fele városokban él, itt használják el az energia 75%-át, ugyanakkor az üvegház-hatású gázok 80%-a is itt kerül a légkörbe. A kialakult számottevő népességkoncentráció elősegíti a funkciók gazdaságos kiépülését és működését, ám nagyban károsítja a környezetet és súlyos társadalmi problémákat is okoz. Éppen ezért, ami a városfejlődés korai szakaszában segítette a fejlődést, a mára kialakult helyzetben hátráltatja azt.

I. Célkitűzések, hipotézisek

A nagyvárosok egyetemistái és a Maslow-piramis felborulása, közösségbe való visszatérés – eddigi megoldások, a kérdőív célja

A kutatás a nagyvárosban élő fiatal egyetemistákkal foglalkozik. Nagyvároslakók, állandóan vagy csak átmenetileg azt használók, akik számára a fiziológiai és a biztonsági szükségletek

¹⁴⁸<http://www.sociologydiscussion.com/urbanism/urbanism-as-a-way-of-life-concept-and-characteristics/2619>

¹⁴⁹ Louis WIRTH: „Urbanism as a Way of Life” *American Journal of Sociology* 1938/1. 1–24.

már adottak.¹⁵⁰ A motivációkutatást alátámasztó szükséglet-hierarchia elmélete szerint a szükségletek kötelezően egymásra épülnek, akkor juthatunk magasabbra, ha az alsóbb szintek már megvalósultak. [6. kép]

[6. kép: Maslow-piramis (1943)]

Az egyetemista életformát ismerve, felmerül a kérdés, hogy az alapszükségletek kielégítése után a következő lépcső gyakran miért a teljesítési kényszer, megbecsülés és a tisztelet elérése, amikor néha még a szociális kapcsolatokban is hiányt szenvednek. A modern, gyors életformával néha nem összeegyeztethető a hosszú távú szociális kapcsolatok ápolása.

Régen a fiatalok a családi házból egyből a házas életbe csöppentek, így nem volt szükségük arra, hogy a családon kívül más szociális kapcsolatokat keressenek. A 21. század társadalmi közegében azonban már nagyon sokan tudatosan egyedül kezdik meg életük felépítését, ám így sokszor kiszakadnak a közösségi életből, bár a virtuális kapcsolatoknak köszönhetően, nem érzik magukat magányosnak.

Vajon milyen hatással lesz a jövő fiataljaira, hogy felcserélődött ez a két szükséglet? Vajon stabil közösségi háttér nélkül, tud-e az ember „önmegvalósítani”? Valóban nincs feltétlenül szüksége az embernek arra, hogy hosszabb ideig tartozzon valahová?

Az elszigetelt életér feloldására számos építészeti próbálkozás is volt már Európa nagyobb városaiban. Kutatásunk, mely kérdőívre támaszkodik, arra keres választ, hogy a Magyarország nagyvárosaiban jelenleg kollégiumban lakó fiatalok, hogyan viszonyulnak a közösségi élet által adott előnyökhöz és hátrányokhoz, mit tudnak, mit gondolnak a már létező alternatív lakhatási formákról.

A közösségbe való visszatérés a kulcs a nyugati kultúra fenntarthatóságához.¹⁵¹ Egy új fenntartható világ felépítésének alapja szomszédaink ismerete, a valahová tartozás és az egymással való törődés. Ezt nevezik lokális létnek.

Hipotézisünk az volt, hogy azok a hallgatók, akik kollégiumban élnek és a közösségi élet aktív részesei, az egyetem után szívesen kezdik a nagybetűs életet egy közösségi lakhatási

¹⁵⁰ Abraham H. MASLOW: „Hierarchy of Needs: A Theory of Human Motivation” *Psychological Review* 1943/4. 370–396.

¹⁵¹ Chris SCOTTHANSON – Kelly SCOTTHANSON: *The Cohousing Handbook* (New Society Publishers, 2005)

formában. Éppen ezért olyan építészeti törekvésekre van szükség, amik ezt lehetővé teszik, mint például a co-housing és a co-living.

A co-living a lakhatás egy modern formája, ahol a lakók osztoznak a lakótéren és hasonlók az érdeklődési köreik és/vagy céljaik. Ez egy régi ötlet egy új, az ezredforduló körül született generációtól, akik értékelik a nyitottságot és együttműködést, a szociális hálót és a közösségi gazdaságot. Sok co-living kínál rövidtávú szálláslehetőséget, de lehet saját tulajdon is. Léteznek városi és vidéki megoldásai is. Jelenleg ezek általában egy apartmanba¹⁵² vagy egy épületbe központosulnak,¹⁵³ de a „digitális nomádok” részéről érkező növekvő kereslet egyre nagyobb léptékű fejlesztéseket eredményez.¹⁵⁴

A világ nagyvárosaiban már számos építészeti példa megvalósult,¹⁵⁵ közülük néhány kiemelve:

Neve: WeLive NYC¹⁵⁶ [7., 8. kép]

Építető: WeWork

Helyszín: New York

Megnyitás éve: 2016

Befogadóképesség: 205 lakrész

Bérlés típusa: rövid/ hosszútávra bérelhető

Szolgáltatások: karaoke, fitness, közös étkezések

[7. kép: WeLive NYC]

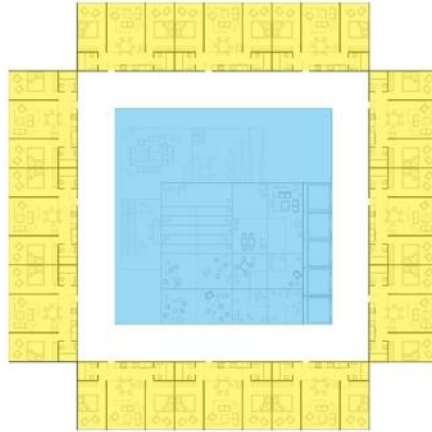
¹⁵² medium.com/purehouselab/what-is-co-living-2a228a04600c

¹⁵³ opendoor.io/so-what-exactly-is-coliving

¹⁵⁴ thinkingcity.org/2017/09/29/menage-a-trois-cents-the-rise-of-co-living-in-paris

¹⁵⁵ www.dezeen.com/2016/07/08/six-best-co-living-developments-around-the-world

¹⁵⁶ www.buzzbuzzhome.com/us/welive-nyc

[8. kép:Az épület közösségi és privát tereinek megoszlása]

Neve: The Collective Old Oak¹⁵⁷ [9. kép]

Építető: The Collective

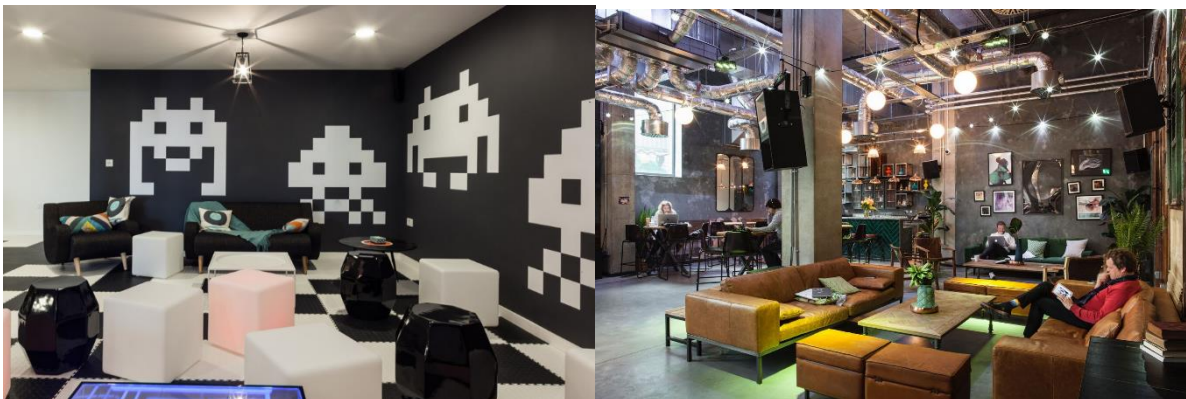
Helyszín: London

Megnyitás éve: 2016

Befogadóképesség: 550 lakrész

Bérlés típusa: rövid/ hosszútávra bérelhető

Szolgáltatások: co-working-tér, étterem, fitness, mozi, társas est, spa és mosoda

[9. kép: The Collective Old Oak]

A közösségi lakhatási formák a hatvanas években élték első reneszánszukat a modern, ipari világban, és ezek első hírmondói a kommunák és a „vissza-a-természetbe” mozgalmak voltak. Első követői az aktivisták közül kerültek ki, akik az elszigetelt jellege miatt vonzódtak ehhez az életstílushoz.

Napjainkban egyre népszerűbbé válnak a ‘szándékos közösségek’ és az ökofalvak. Mindkettő inkább vidéki és földalapi közösségi modellt, amik a fenntartható életmódra összpontosítanak.

A co-housing egy speciális típusa ezeknek az együttélési formáknak. A co-housing olyan közösségi lakóhely és lakhatási forma, ahol a jövőbeli lakók önszerveződve építik fel közös „lakás-álmukat”, majd benne élve közösségi feladatokat is végeznek. A co-housing az 1960-as

¹⁵⁷ <https://www.thecollective.com/co-living/old-oak/>

évek végén indult útjára Dániában, amikor néhány kettős jövedelemmel rendelkező család jobb lehetőséget keresett a gyermekgondozásban és módot arra, hogy megosszák a vacsorakészítést. Közel 300 hasonló projekt jött létre Dániában az első megjelenése óta. A co-housing az elmúlt majd 40 évben kiforrott és ma már különböző generációk is részt vesznek benne, ami vonzóvá teszi ezt a lehetőséget fiatal családok, egyedülálló szülők, nyugdíjasok és szinglik számára is. Észak-Amerikában több mint 65 co-housing közösség alakult már meg és további több száz csoport találkozik rendszeresen, hogy újabb projekteket hozzanak létre. A co-housingok legtöbbször környezettudatosak: napenergiát használnak a melegvíz ellátáshoz és környezetbarát a villamosenergia felhasználásuk, sőt gyakran saját komposztálójuk is van.

Habár a „community housing” és a közös élettér használata már nagyon régóta egy létező életforma,¹⁵⁸ a co-living egy új fogalomnak számít.¹⁵⁹

Neve: Trudeslund

Építető: lakók

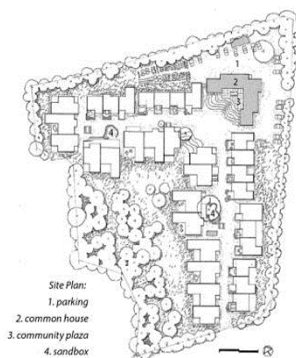
Helyszín: Koppenhága

Megnyitás éve: 1981

Befogadóképesség: 33 lakás

Bérlés típusa: tulajdonjog

Szolgáltatások: étkező, konyha, mosoda, tv-szoba, barkácshelyiség [10,11. kép]

[10. kép: helyszínrajz]¹⁶⁰

In the common house residents never have to watch the game alone.

[11.kép: TV-szoba]¹⁶¹

Ami ebben a projektben a legérdekesebb az a tulajdonviszony. Minden családnak/ lakónak van saját tulajdona. A házak egyéni tulajdonban vannak, viszont a közösségi tereket, közösségi házat a közösség birtokolja.

Neve: Sargfabrik¹⁶² [12., 13. kép]

Építető: lakók

Helyszín: Bécs 14. kerülete

Megnyitás éve: 1996 (napjainkig üzemel)

Befogadóképesség: 112 lakóegység

¹⁵⁸ www.plparchitecture.com/the-collective-old-oak.html

¹⁵⁹ www.curbed.com/2016/4/29/11531884/millennial-cooperative-housing-coliving-london-old-oak-the-collective

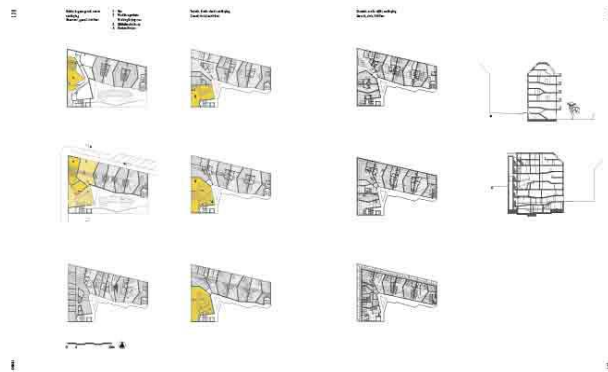
¹⁶⁰ newspitalfields.wordpress.com/2015/11/13/trudeslund-cohousing/

¹⁶¹ newspitalfields.wordpress.com/2015/11/13/trudeslund-cohousing/

¹⁶² www.humusz.hu/hirek/co-housing-kozossegi-elet/20687

Bérlés típusa: tulajdonjog

Szolgáltatások: játszótér, közösségi kert, könyvtár, saját óvoda, fürdőház, étterem, rendezvényterem, szeminárium-szoba

[12. kép: Sargfabrik]

[13. kép: Az épület közösségi és privát tereinek megoszlása]

Magyarországon az első közösségi lakóház:

Neve: Miskolci Kollektív Ház¹⁶³ [14., 15. kép]

Építtető: lakók (fiatal építészek)

Tervező: Bodonyi Csaba

Helyszín: Miskolc

Megnyitás éve: 1979–1989

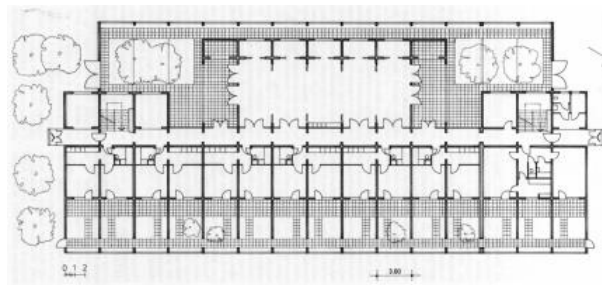
Befogadóképesség: 28

Bérlés típusa: tulajdonjog

Szolgáltatások: közös konyha, tervező asztalok, közösségi helyiség

[14. kép: Közöségi helyiség]

[15. kép: Alaprajz]

Ez valahol a co-housing és a co-living között van annyiban, hogy a cél nem csupán egy közös lakó környezet létrehozása volt, hanem a közös munka helyszínéül is szolgált. Kezdő építésként közösen, egymást támogatva dolgoztak a munkahelyen és otthon.

Magyarországon is kezdenek megjelenni ezek az újfajta megoldások. Ilyen például a „Közösségben élni” mozgalom, ami már évek óta rendeltetésszerűen működik és ilyen a „Déli kapu”, aminek a pontosításai még folyamatban vannak és az „E-CO housing” nevezetű projekt is, ami a tervek szerint egy önkormányzati támogatással fejlesztett energiatudatos és megfizethető közösségi lakóhely lesz. A projekt célja egy olyan lakóközösség kialakítása, amely generációkon átívelő együttműködésen, befogadáson alapul.

A co-living a városi élet egy formája, ami a közösségen alapul és arra ösztönzi a lakóit, hogy aktív részesei legyenek a világnak. Szerintünk minden olyan közösségi lakhatási forma co-living, ami arra törekszik, hogy lakói életminőségét javítsa. A lakókat egy közös érdekelttség hozza össze, hogy közösen kezeljék a teret, megosszák a forrásokat, és koordinálják azokat a

¹⁶³ <https://www.cohousing.org>

tevékenységeket, amelyekkel kreatívan és intellektuálisan hozzájárulhatnak az őket körülvevő világhoz. Sok co-living kínál rövidtávú szálláslehetőséget is, valamint egyes programjait megnyitja a nagyközönségnek is, ezzel is erősíti a kapcsolatot a többi közösséggel és a világgal.

A fentebb említetteken kívül vannak a közösségi együttélés határterületén is megvalósult projektek, az egyik ilyen a Drop City, amelynek építészeti megoldásai is meghatározóak. A Drop city-t 1965-ben alapították észak Coloradóban az ellenkultúra művészei, és az 1970-es években hagyták el. Ez volt az első vidéki hippie kommuna, amelyet diákok és művészek alapítottak egy üres terület megvásárlásával. Az 1960-as években hírhedt volt a földalatti mozgalmak között. Buckminster Fuller és Steve Baer munkássága nagy hatással volt az épületek kinézetére. Könnyen és olcsón elérhető anyagokból dolgoztak, például kocsitetőkből. Történetének fénypontja a “Joy-fesztivál volt”, mely után szép lassan hanyatlásnak indult.¹⁶⁴

[16. kép]

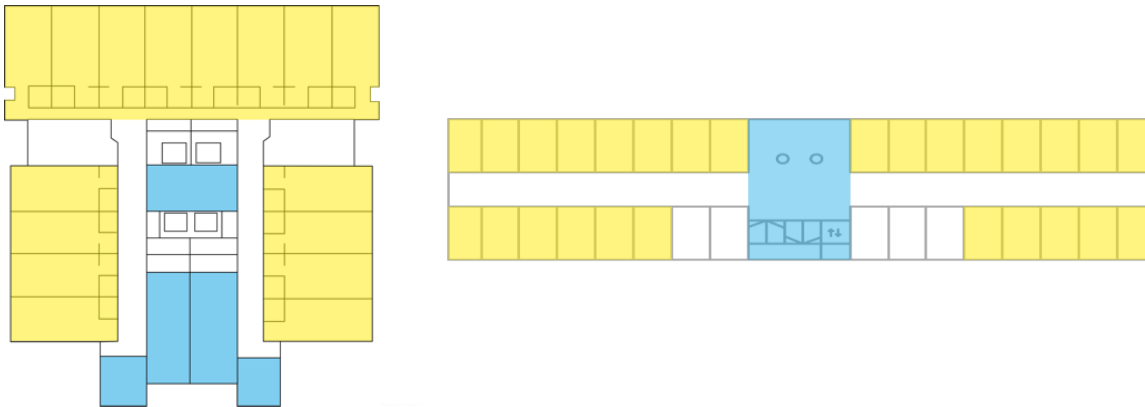
[16. kép: Drop city]¹⁶⁵

Magyarországon a fentebb említett típusok nem igazán elterjedtek, szinte az egyetlen közösségi lakhatási forma fiatalok számára a kollégium. Az általunk megkérdezett hallgatók legtöbbször a Bercsényi és a Schönherz kollégiumokban laknak. Ezeknek a közösségi tereit vizsgáltuk meg részletesebben. Ugyanúgy, mint a családi házban, a kollégiumban is van saját tér és közösségi tér, de itt hiányzik az igazi személyes tér, mert a szobákon több személy is osztozik.

Mindkét kollégiumban vannak saját szobák, amelyekben 2–4 ember lakik, ezek lényegében az elvonulást biztosító területek. Vannak továbbá a közösségi vagy közös használatú térnek számító helyiségek. A Bercsényiben közös használatú tér a fürdőszoba, míg a Schönherzben ez a saját téren belül van. Közös térnek számít a tanuló, a makettező, a konyha, a liftköz és lépcsőforduló, az öntevékeny körök helyiségei, a tornaterem, a nagytársalgó és a földszinti nagyterem.

¹⁶⁴ sieplcoatesstudio.weebly.com/miss-sargfabrik.html

¹⁶⁵6. kép forrása: miscellaneous-pics.blogspot.com/2009/11/drop-city-commune.html

[17. kép: A Schönherz és a Bercsényi Kollégiumok közösségi és privát tereinek megoszlása]

Tapasztalataink alapján a két kollégiumban különböző a közösségi terekhez való hozzáállás. Míg a Bercsényiben csak építészek vannak és a terek is korlátozottabbak, a Schönherznek nagyobb a befogadóképessége és több közös használatú terület is van. Valószínűleg ebből adódóan a Bercsényiben sokkal gyakoribb, hogy több funkció osztozik a közös területeken, míg a Schönherzben több lehetőség van kisajátítani egy-egy funkcióra ezeket a területeket. Erre példa a Schönherz tanulója, ahol, ha már ül valaki, akkor mellé nem fog más beülni, míg a Bercsényiben teljesen elfogadott, hogy egyszerre egy térben többen tanulnak.

Ezeket a területeket nagyrészt a kollégisták számára tartják fent, de mindkét kollégiumban van hely az egyetem nem ott lakó hallgatói számára is. Érdekesnek találjuk a hallgatók alternatív helykihasználási megoldásait is, például a társasjátékozás a liftközben, vagy a tanulás a lépcsőfordulóban.

A célunk ezzel a kutatással, hogy a kérdőívre adott válaszok és a témában már eddig ismert elemzések alapján megvizsgáljuk, hogy mennyire van létjogosultsága ma Magyarországon, a fővárosban a tudatos közösségi lakhatási formának.

II. Módszertan¹⁶⁶

Mit, mikor, hol, kinek, mire számítottunk

A kérdőívben 19 kérdést tettünk fel kollégistáknak, érdeklődtünk a válaszadó neme és életkora iránt, majd a jelenlegi lakóhelyükről tettünk fel kérdéseket. Kiemelt figyelmet tulajdonítottunk a közös lakóterrel kapcsolatos véleményeknek. A kérdések többségét a hallgatók aktuális lakhatási formájáról tettük fel, de érdeklődtünk a kollégium előtti lakókörnyezetükről és jövőbeli elképzeléseikről is. A 4 úgynevezett bónuszkérdés a co-livinggel és co-housinggal volt összefüggésben. Megkérdeztük mit tudnak erről a lakhatási formáról, és hogy szívesen lalnának-e ilyen közegben (ld. melléklet).

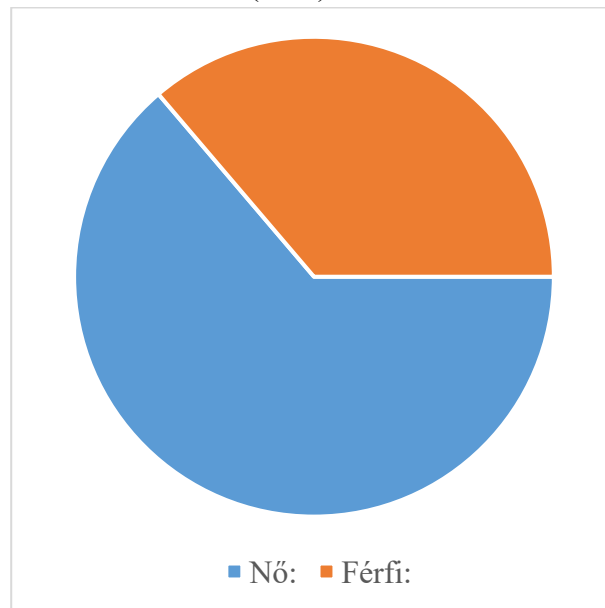
A kérdőíveket a Facebook közösségi oldal segítségével terjesztettük. Több egyetem kollégiumi csoportjaihoz juttattuk el és kértük önkéntes válaszadásra a kollégistákat. Körülbelül 50 válaszra számítottunk, elsősorban a Budapesti Műszaki Egyetem Bercsényi és Schönherz kollégiumaiból. A felmérést 2018 szeptemberében végeztük el és kéthetes határidőt adtunk meg a válaszadás lehetőségére.

¹⁶⁶ epiteszforum.hu/harminc-eves-a-kollektiv-haz

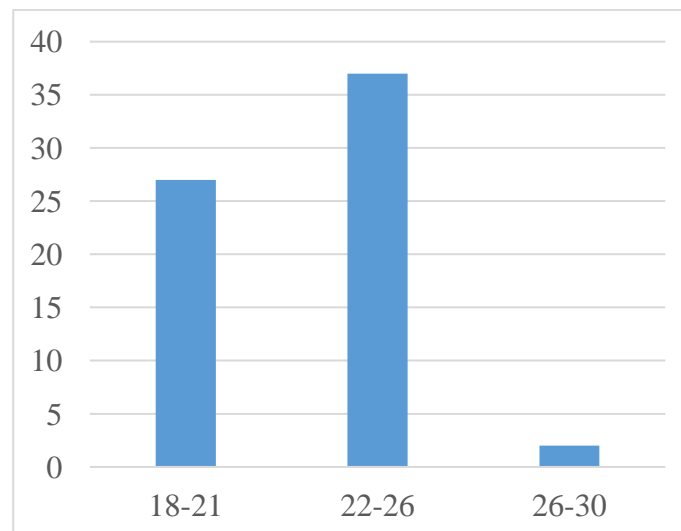
III. Eredmények

Objektív diagramelemzés, kérdőívünkre kapott válaszok összegzése

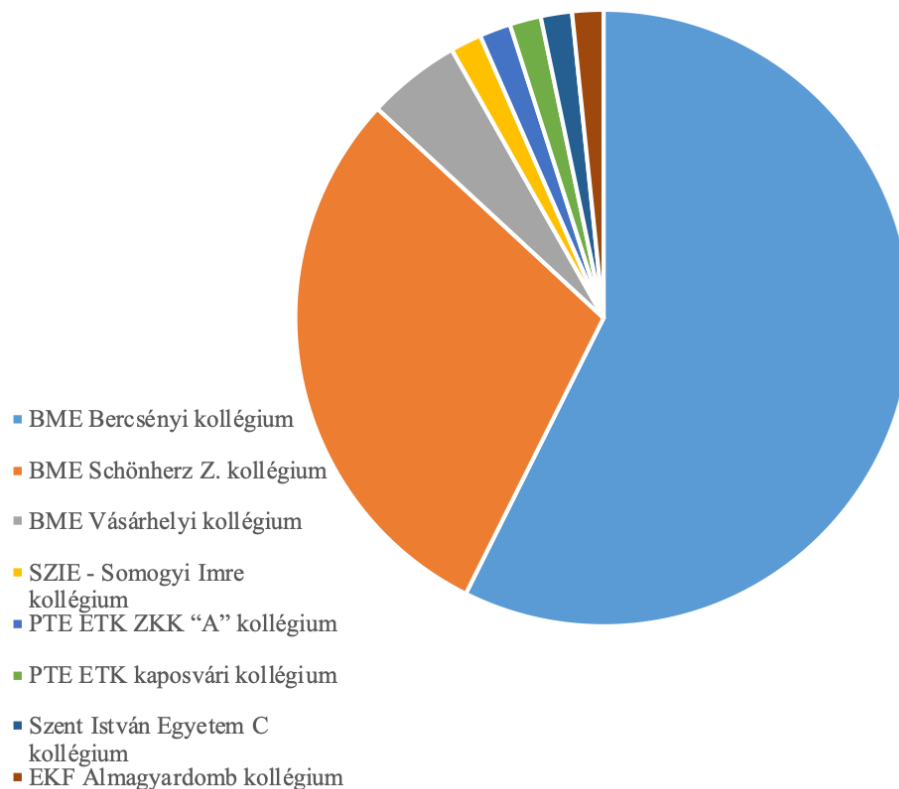
Várakozásainkkal ellentétben végül 69 kitöltés érkezett, de nem mindenki válaszolt minden feltett kérdésre. A válaszadók közel 2/3-a (64%) nő volt.

A kérdőívet kitöltők 97%-a, a 18-26 éves korcsoportba tartozott.

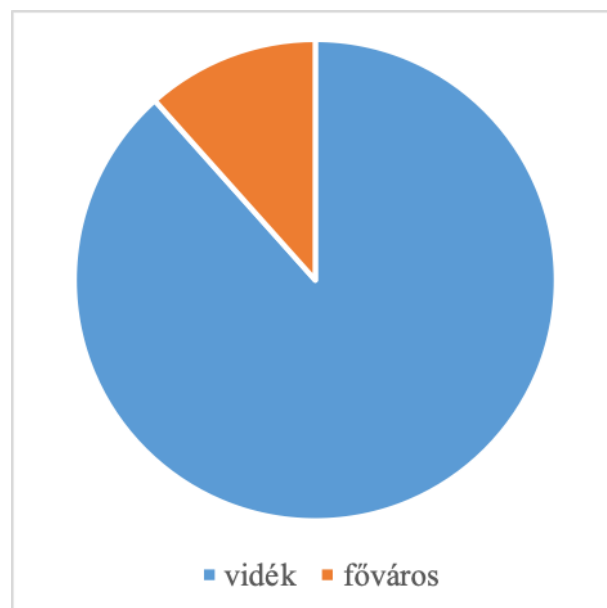

A hallgatók több mint fele a Bercsényi kollégiumban, közel negyede pedig a Schönherz kollégiumban lakik. További 6 kollégiumból egy-két válasz érkezett.

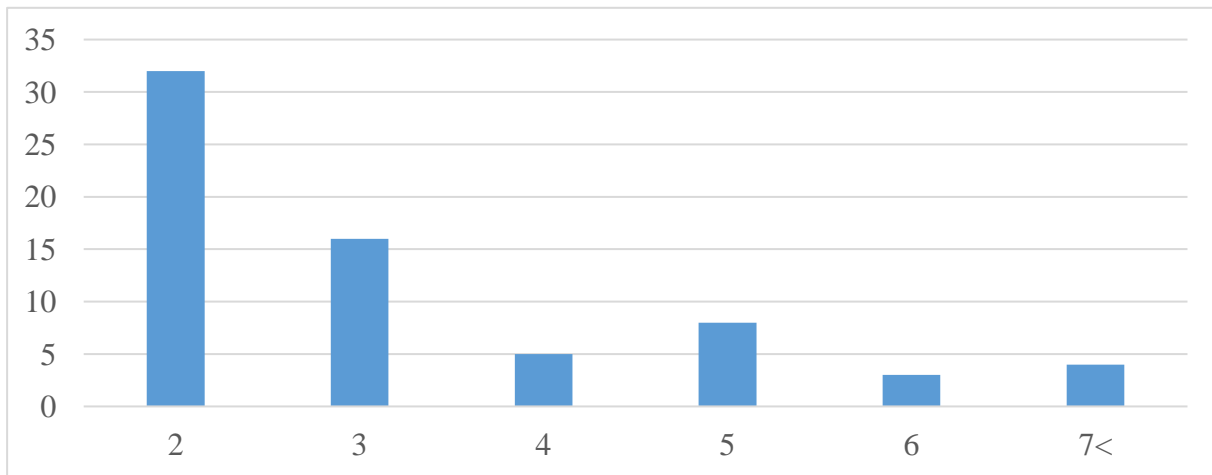

A jelenlegi lakhatással kapcsolatos kérdésekre kapott válaszok:

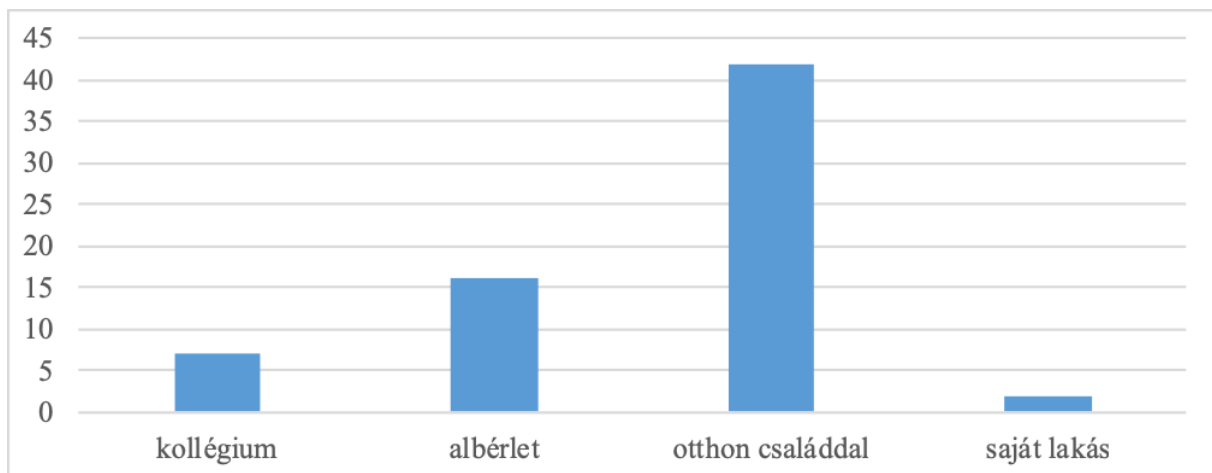
A kollégisták közel 90%-a vidéki állandó lakos, de 8 hallgató a főváros vonzáskörzetébe tartozó lakóhellyel rendelkezik.

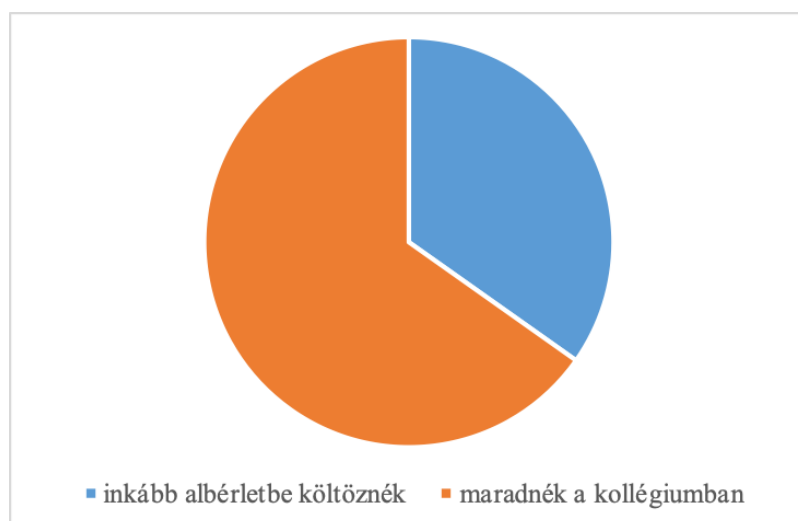
A megkérdezettek több mint 40 %-ának első lakhelye a családi otthon után ez a kollégium, közel negyedének pedig a második.

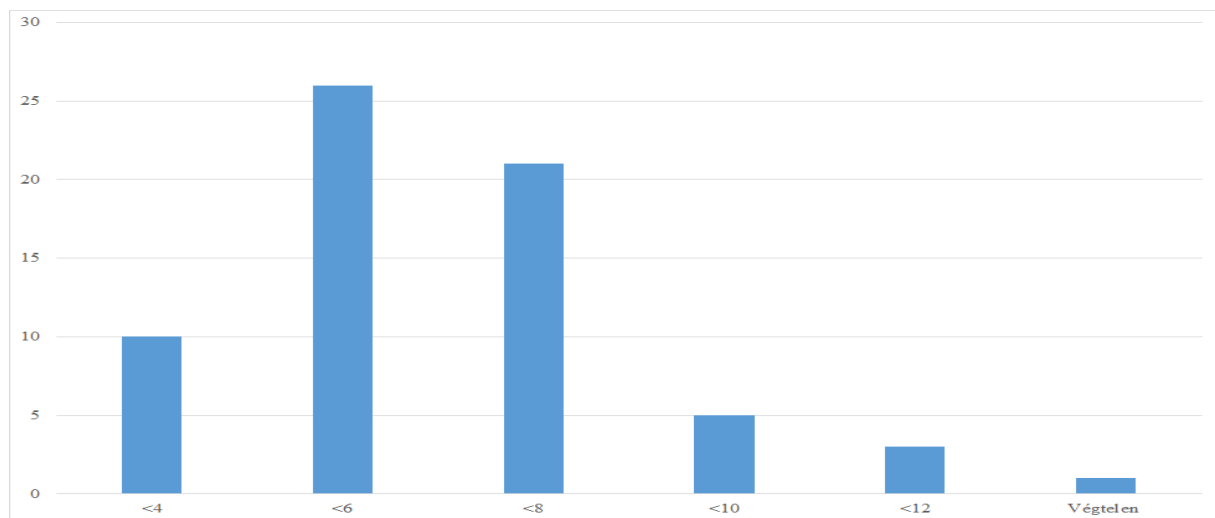
A hallgatók többsége vagy a családi otthonból közvetlenül, vagy pedig albérletből került ide.

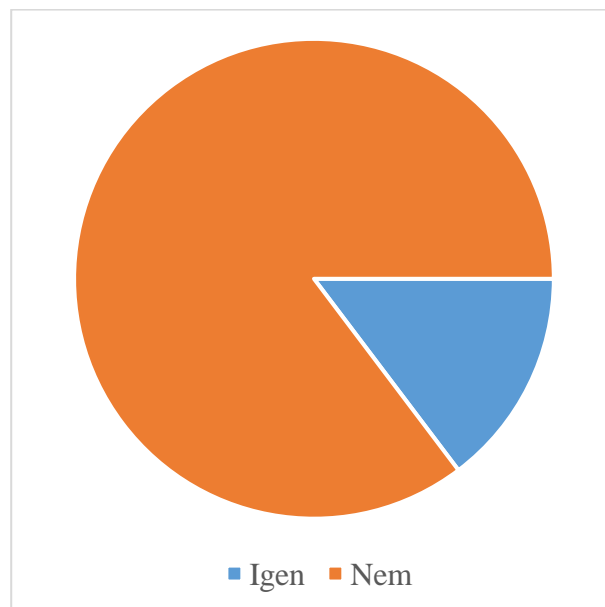
Arra a kérdésre: „Ha választhatnál, tanulmányaid alatt maradnál kollégiumban, vagy inkább albérletbe költöznél?” a kérdőívet kitöltők 60%-a azt válaszolta, hogy a kollégiumi életet preferálná továbbra is.

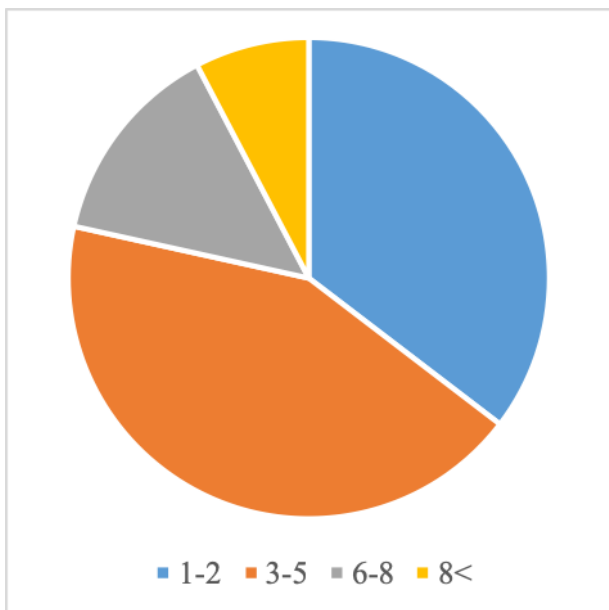
A hallgatók túlnyomó többségének 8 m²-nél kevesebb személyes tér hely áll rendelkezésére.

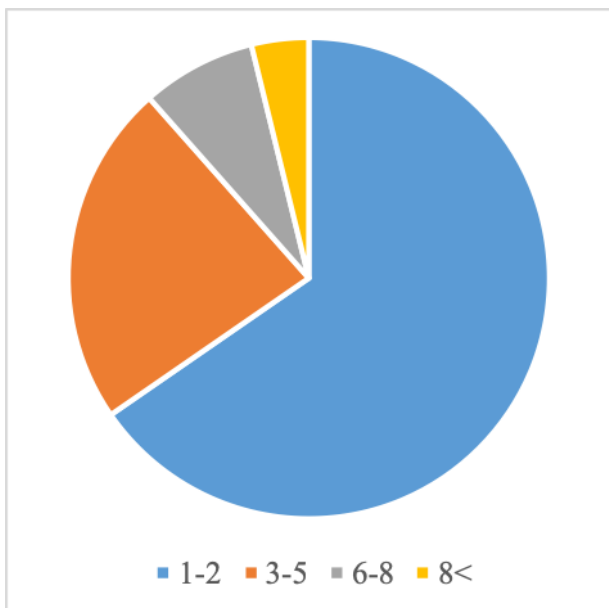
A hallgatók 85%-a nem koedukált szobában lakik.

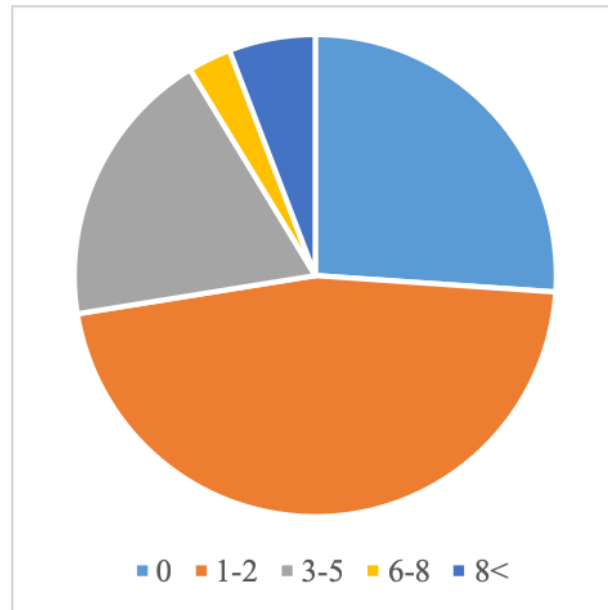
A közösségi terekkel kapcsolatban az alábbi válaszokat kaptuk. A hallgatók nagy része legalább 1–5-ször használja a közös konyhát, csupán 4 hallgató válaszolta azt, hogy ezt a lehetőséget nem veszi igénybe.

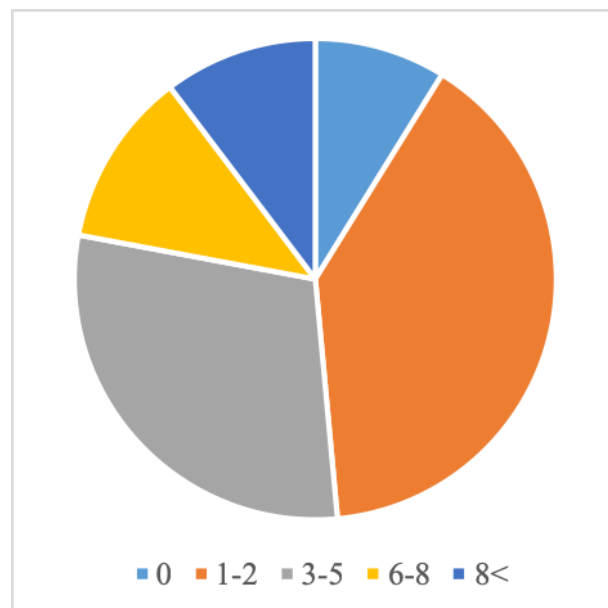
A közös tanulószobát közel 2/3-a nem használja a diákoknak, 1/4-e pedig csak 1–2-szer veszi igénybe.

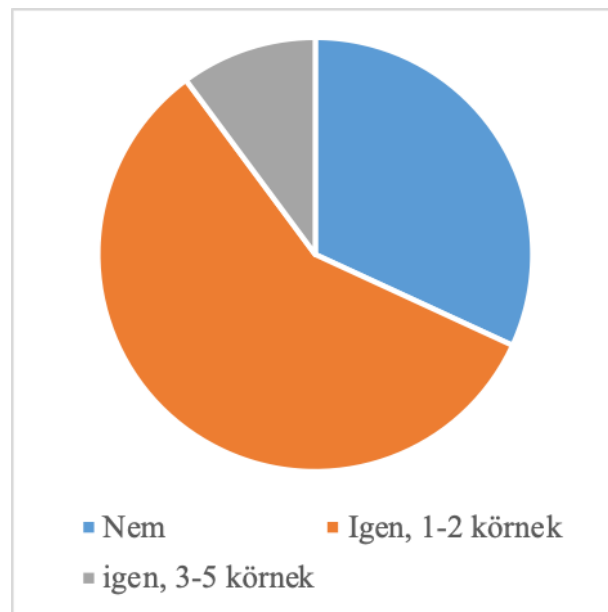
A közösségi helységeket a válaszadók negyede egyáltalán nem igényli, a többiek viszont legalább heti rendszerességgel látogatják.

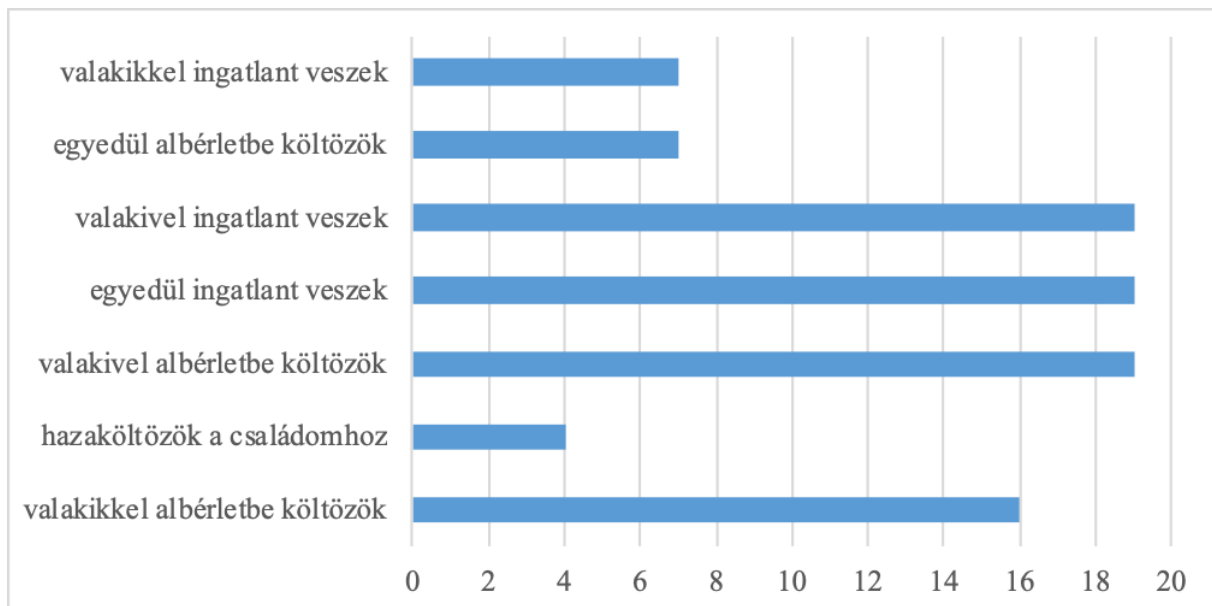
A közösségi programokban a hallgatók túlnyomó többsége (91,3%) minimum hetente egyszer részt vesz.

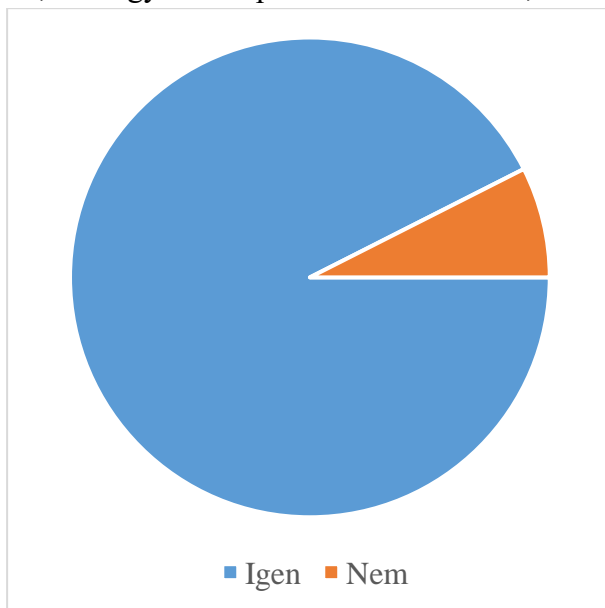
A hallgatók 2/3-a 1–5 öntevékeny kör tagja.

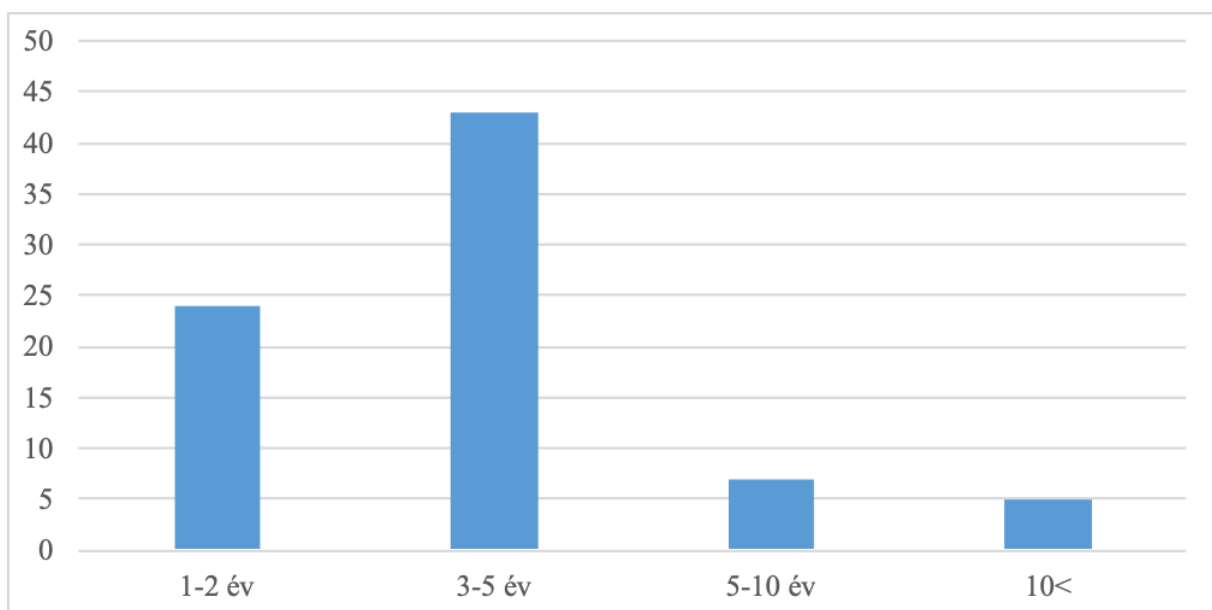
A jövőbeli lakhatási tervekkel kapcsolatban az alábbi válaszok érkeztek. Arra a kérdésre, hogy az egyetem után milyen lakhatási formát preferálnának, több lehetséges választ is megjelölhettek. Azok közül, akik egyedül terveznek a következő lakhelyükre költözni, 19-en szeretnének albérletbe, 10-en pedig saját ingatlanban élni.

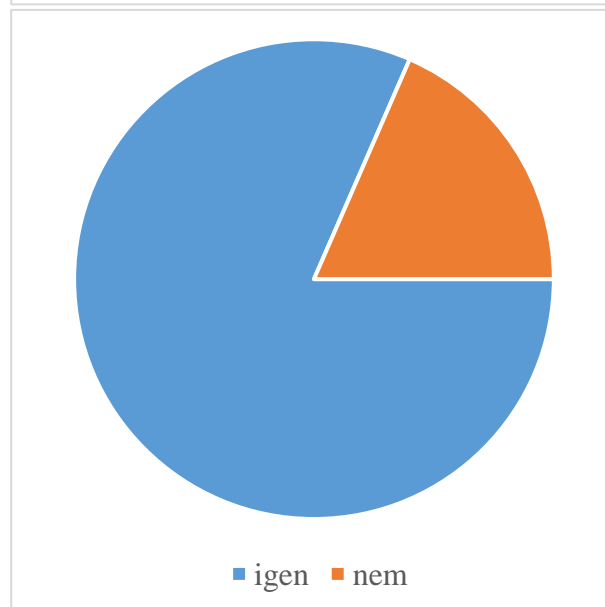
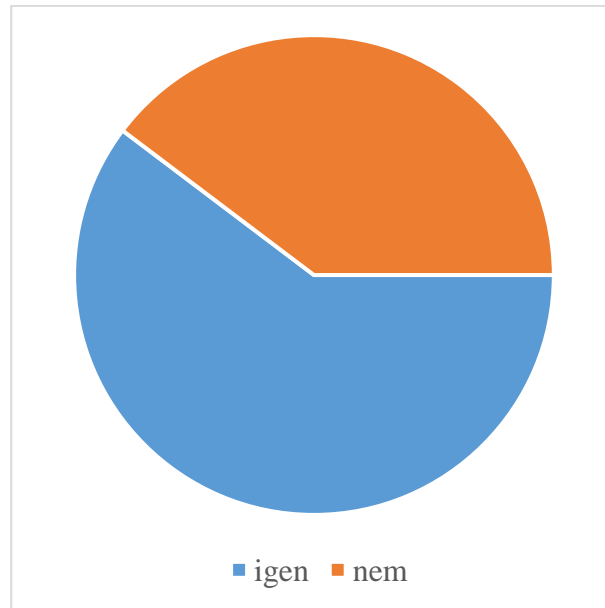
A hallgatók többsége 1–5 évre tervez az előzőekben kiválasztott lakhatási formában maradni; 79,4% vágyik elszeparált lakóterre és 92,5% lakna koedukált lakásban.

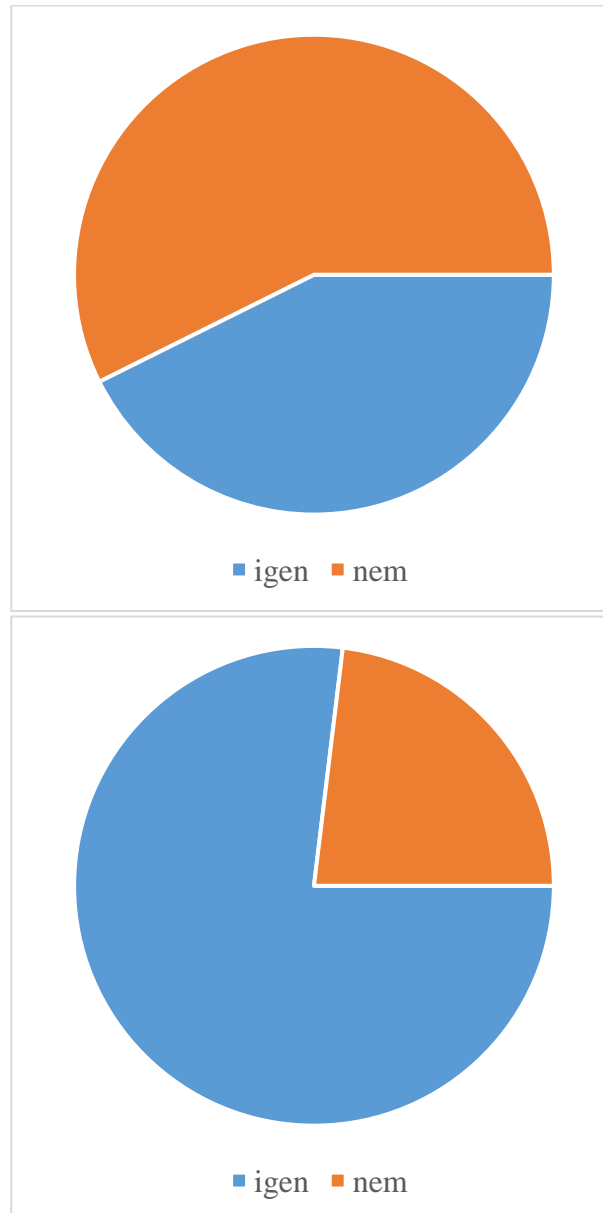
A mai fiatalok nem riadnak vissza a költözéstől, akár 3–5 alkalommal is hajlandóak lennének lakást váltani életük során.

A co-housinggal kapcsolatos kérdésekre 82,1% adott pozitív választ, még úgy is, hogy csupán 43-an hallottak róla a megkérdezettek közül.

A co-livingről csak 29-en (42,6%) hallottak, 77,6% viszont szívesen lakna benne.

IV. Diskusszió

Eredmények összehasonlítása, következtetések levonása, ténymondatok

Az alapadatok kiértékelésénél nem ütköztünk meglepetésekbe. A kérdőívet kitöltők többsége nő volt. Döntő többségük a hallgatói jogviszonyból adódóan 22 és 26 év közötti volt; több mint háromnegyedük vidékről érkezett, családi környezetből, tehát a kollégium a második lakóhelyük, így ez az első olyan hely, ahol nagyvárosi környezetben, különböző háttérrel rendelkező kortársaikkal együtt élhetnek.

Nagyon érdekes megfigyelni, hogy a különböző emberek, ugyanazon a szobán belül a rendelkezésükre álló helyet egészen különbözően értékelik. Több mint felük személyes tere 6 m² alá esik, ám ezzel szemben, 10% felett van azok száma, akik 10 m²-nél nagyobbak vagy még annál is többnek érzékeli a szobában elfoglalt területét.

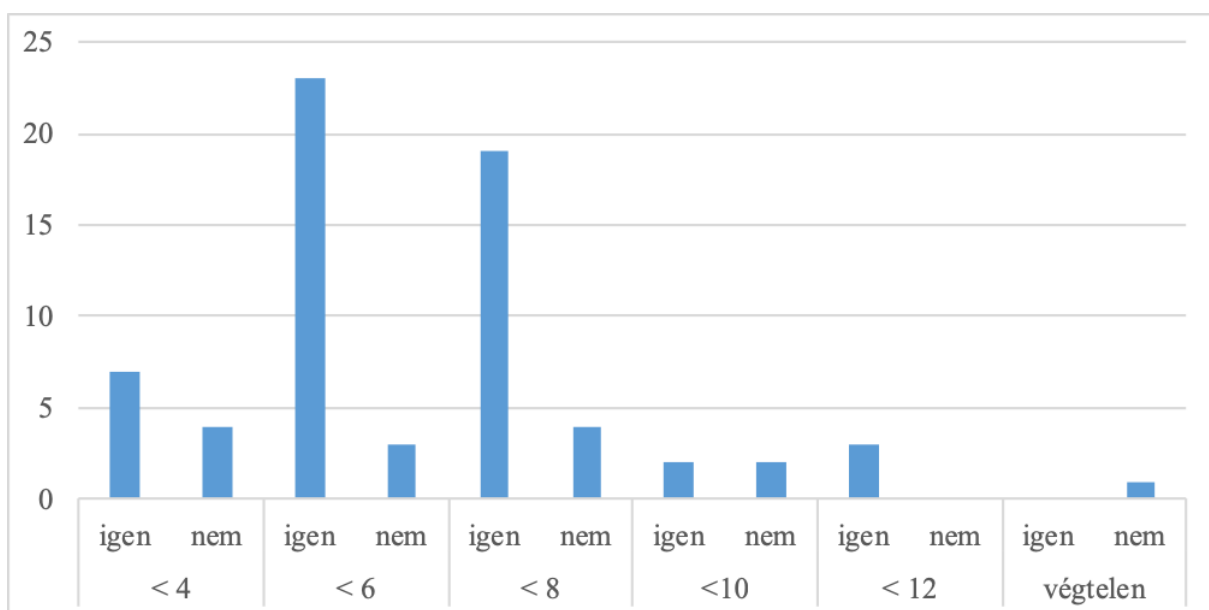
Saját tapasztalatainkból kiindulva arra számítottunk, hogy a közös tanulóhelység igazán hasznos része a kollégiumnak, hiszen itt elvonultan a szobák zajától tudnak készülni a

különböző számonkérésekre. Ám meglepődve tapasztaltuk, hogy a tanulók majdnem 2/3-a nem használja ki ezt a lehetőséget. Aki használja, az is csak heti 1-2-szer ül be ide tanulni. *Kimondhatjuk tehát, hogy a tanulószoba/közös tanuló nem szerves része a válaszadók kollégiumi életének.*

Mint egy családi házban, úgy a kollégiumban is a konyha mindennapos használatra van szánva, hiszen a napi háromszori étkezésből minimum kettőt itt fogyasztanak el a lakók, ezen kívül közösségkovácsoló funkciója is lehet, főleg ha étkezőként is használják. Ennek ellenére, a kollégisták 40%-a heti 3-5-ször és 36%-a csak 1-2-szer használja ezt a helységet. Ez betudható annak is, hogy az egyetem környékén rengeteg lehetőség van arra, hogy meleg ételt egyenek a diákok, a „street food” és „fast food” bároknak/éttermeknek köszönhetően pedig a hallgatók nincsenek rákényszerítve arra, hogy főzzenek, ételt melegítsenek a konyhában. Ez a nagy szórás a kollégiumok különböző felszereltségével is összefügghet. *Úgy tűnik, mára már a konyha, a közös étkezés sokak számára elvesztette közösségkovácsoló szerepét.*

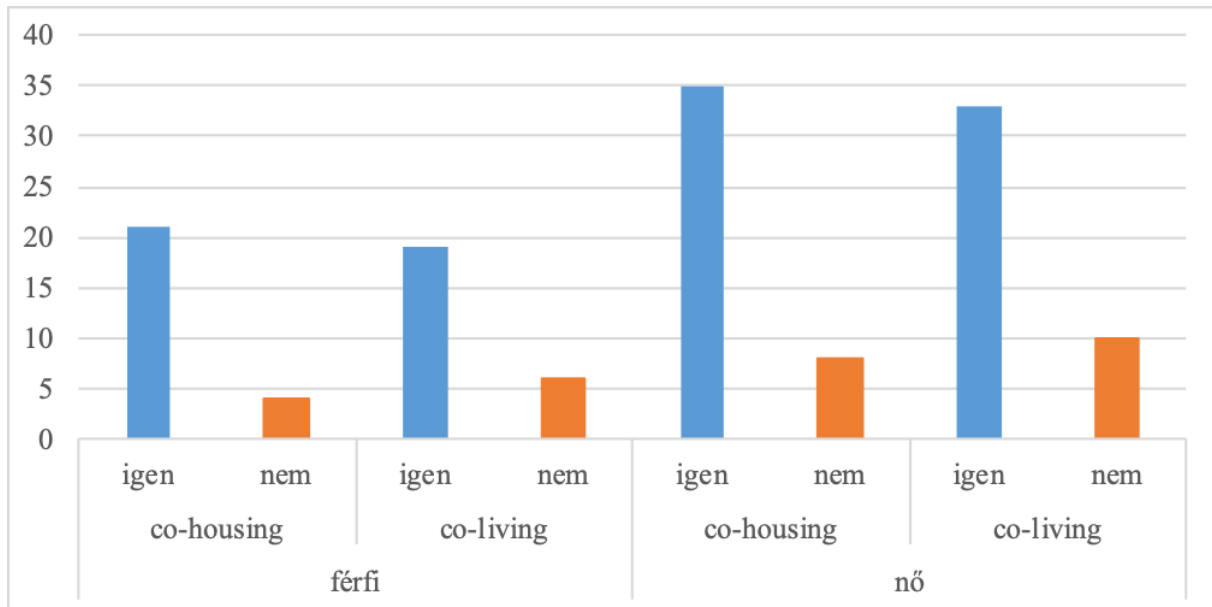
A legtöbb kollégiumban lehetőség van arra, hogy a lakók használják a közösségi helyiségeket. Ezek lehetnek klubszobák, tanulószobák, öntevékeny körök helyiségei, konditerem, könyvtár, konferenciaterem, makettező szoba vagy konyha. A válaszok alapján, a lakók lényegében két csoportra oszthatók: akik egyáltalán nem használják ezeket a helyiségeket (majdnem 40%), és akik heti többször is látogatják ezeket. *Vajon miért csak ez a két véglet létezik?* Betudható-e ez annak, hogy vannak, akik a kollégiumon kívül folytatnak közösségi életet?

A kollégium után a legtöbben nem egyedül tervezik a lakásvásárlást, hanem valakivel vagy valakkal. Ez lehet albérlet és ingatlanvásárlás is. 71% szeretne valakivel összeköltözni, míg csak 29 % tervez egyedül élni közvetlenül a kollégium után. Annak ellenére, hogy sokan fontolgatják, hogy veszik az ingatlant, mégis a legtöbben csak 3-5 évre terveznek ebben a lakhatási formában maradni. Az ingatlanvásárlók között is több mint 25% csupán 1-2 évre tervez maradni. *Ebből az következik, hogy még, aki saját ingatlant is szeretne venni, az se tervez néhány évnél hosszabb távra.*

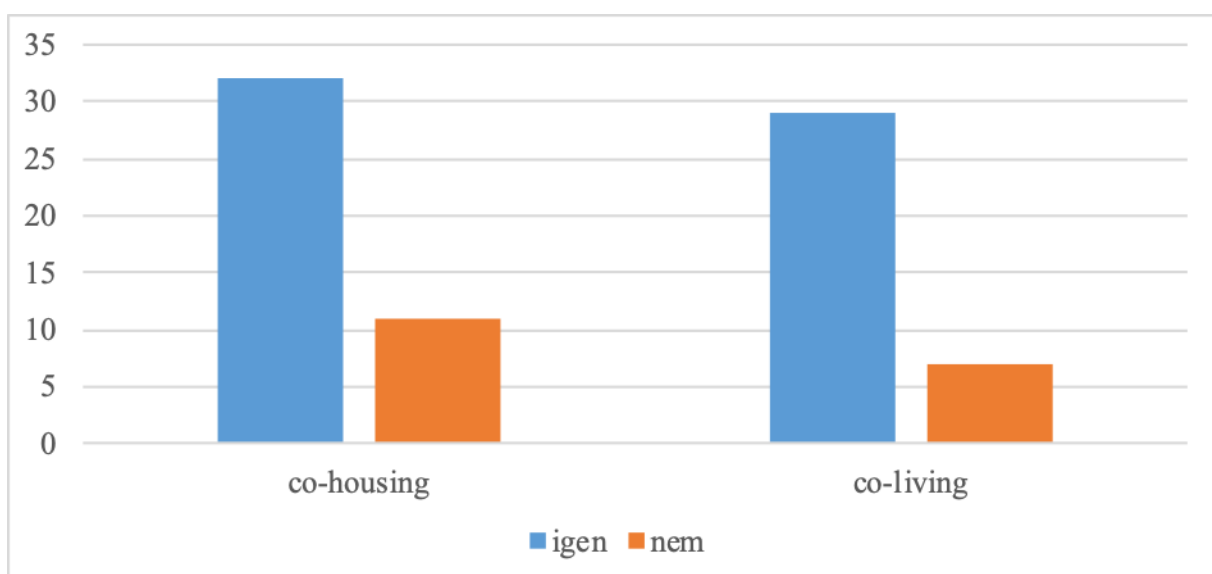
[Későbbi elszeparált lakótér igénye a jelenlegi személyes tér méretének függvényében]

Érdekes azt is megfigyelni, hogy ahogy egyre többnek érzékelik a kollégisták a lakóterületet, egyre kevésbé érznek igényt arra, hogy teljesen elszeparált szobájuk legyen később. A diagramból az is látszik, hogy attól függetlenül, hogy a hallgatók nagy része, még ha választhatna is, kollégiumban maradna, igényt érez arra, hogy legyen egy saját, elszeparált szobája. *Érezhetően van igény saját, elzárható szobára, illetve a lakóhely részeként közösségi helyiségekre.*

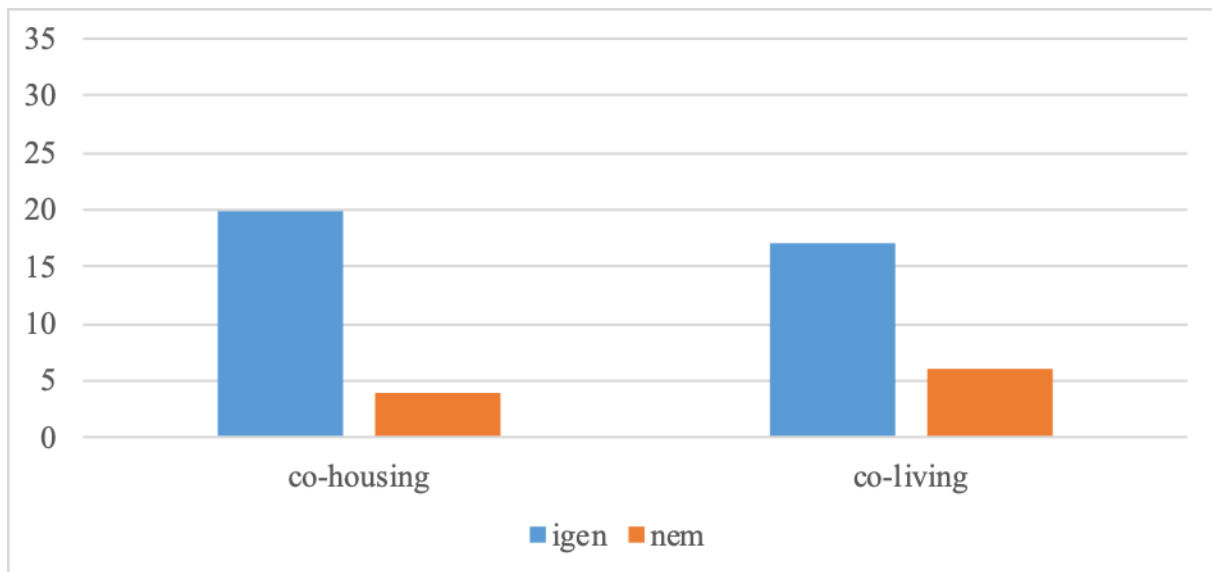

[Co-housing és co-living iránti igény nemek szerinti megoszlásban]

Megfigyelhető, hogy mind a nők, mind a férfiak szívesen kipróbálnának egy újfajta közösségi lakhatási formát. A co-housing és a co-living közül inkább az előbbit preferálják. Igaz, hogy a válaszadóink többsége nő volt, de így is megállapíthatjuk, hogy ők általában szívesebben vesznek részt közösségi tevékenységekben és laknak másokkal együtt.

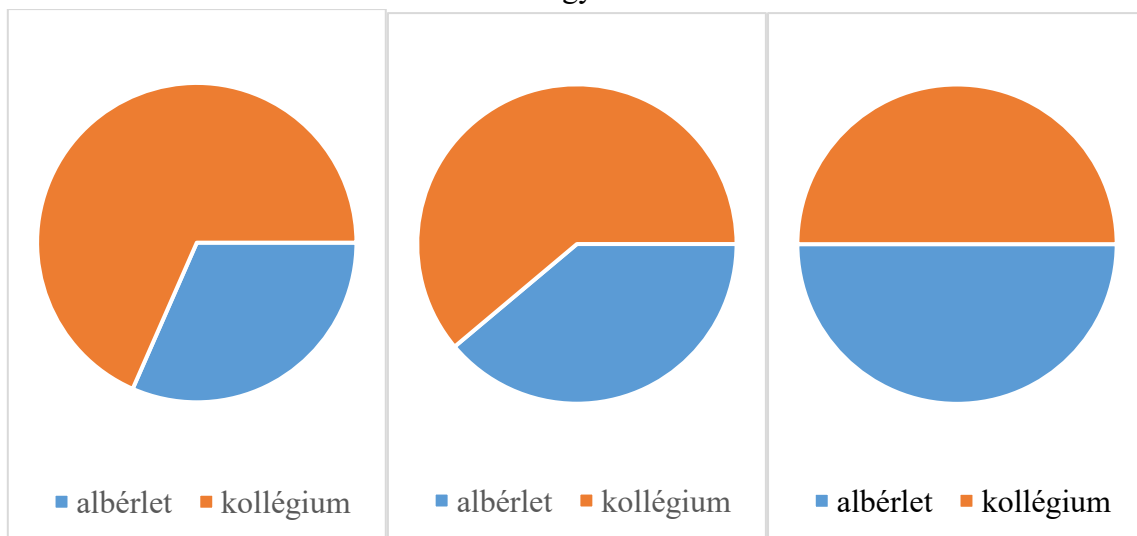

[kollégiumot preferálók és közösségi lakhatási formák összefüggése]

[albérletet preferálók és közösségi lakhatási formák összefüggése]

Talán az egyik legfontosabb megfigyelésünk, hogy szoros összefüggés van az egyetem alatt kollégiumban lakni vágyók és a később a közösségi lakhatási formát választók között. A kollégiumban és az általunk vizsgált közösségi lakhatási formákban az a közös, hogy általában egy érdeklődési kör köré csoportosulnak az ott lakók. Ezzel szemben az albérletekben, és az ehhez hasonló lakrészbérlési formákban inkább a helyszín dominál és így gyakran teljesen különböző életformát űző emberek kerülnek egy fedél alá.

[az egyetem alatt kollégiumot vagy albérletet preferálók későbbi lakhatási döntései]
 [mindenképpen valakivel]   [valakivel vagy egyedül]   [mindenképpen egyedül]

A diagramokból jól látszik, hogy már az egyetem alatt is albérletet preferálók az egyetem után kevésbé érdeklődnek a közösségi lakhatási formák iránt. A kollégiumot választók közül a legtöbben később is szívesen lagnának együtt másokkal. Ez az eredmény megfelelt a kérdőívvel szemben támasztott felvetéseinknek.

Konklúzió

Következtetések levonása, kollégium utáni lehetőségek, a magyarországi és a külföldi helyzet összehasonlítása, hogyan folytathatnánk a kutatást, cél

Felméréseinkből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy Magyarországon is nagy igény lenne olyan lakhatási formára, ahol a lakók közösségként is működni tudnak. Ahogy az egyetem alatt a kollégium lehetőséget ad arra, hogy a diákok a saját elszeparált lakóterükön kívül programokon vehessenek részt, közösségi helységeket használhassanak (akár munkával, akár szórakozással kapcsolatos tevékenységeket végezzenek együtt), később is szükségük lenne egy ilyenfajta támaszra. Ez oldhatná fel a nagyvárosok érzelemmentes, egymás mellett lakással kapcsolatos problémáit. Egyre több olyan megoldás fogalmazódik meg, mint például a co-living, ahol a mai számítástechnika által egymástól elszigetelt városokban/környezetben élő embereket megpróbálják újra a világ részévé tenni.

Ezeknek a közösségi kezdeményezéseknek az is lenne a célja, hogy a városban lakókat városlakókká kovácsolja. A város nem csak az élet színtere legyen, hanem váljon szerves részévé az emberek mindennapjainak. A cél, hogy a város közterei az embereket szolgálják és RESIDENCITY-vé váljanak, így idézve meg a falusi közösségi jelleget a nagyvárosban.

A közös lakhatási formák előnyei az árban is megmutatkoznak. Az általunk vizsgált BME-s kollégiumok sétatávolságra vannak az egyetemtől és a környékbeli albérletárhoz képest jelentősen olcsóbbak, ezért is választja sok hallgató ezeket. Egy belvárosi albérlet fenntartásához általában több diáknak kell összefognia és ritkán engedhetik meg maguknak egyedül.

Magyarországon az emberek célja, hogy minél hamarabb saját lakásukba költözzenek, nagyon sokan hitelt is vesznek fel emiatt, mert inkább a hitelt fizetik éveig, mint a bérleti díjakat. Szerintünk ez is lehet az oka, hogy kevés közösségi kezdeményezés van az alternatív lakhatási formákra. A probléma forrását mégis abban látjuk leginkább, hogy ma Magyarországon a legtöbb fiatal nem is tud arról, hogy lenne lehetőség más lakhatási formákat választani. Annak ellenére, hogy ma már nagyon sokan a családalapítás előtt elköltöznek otthonról, mégis a felfogásukban felfogásban a következő biztos pontot a közös családi élet jelenti. A nyugati életfelfogás viszont a néhány évente való költözést és a lakásbérletet.

Ha később folytathatnánk a kutatásunkat érdekes lenne megnézni, hogy 5 év múlva hogyan változik a megkérdezett hallgatók véleménye. Vajon akkor is szívesebben élnének közösségben, mint egyedül, vagy a korrallal változik a véleményük? Valamint érdemes lenne más közegben is vizsgálni ezt a témát. Feltehetnénk kérdéseinket külföldi nagyvárosokban, vagy belföldi kisebb városok kollégiumaiban is.

Tanulmányunk azt támasztja alá, hogy jelen pillanatban Magyarországon igény lenne a co-housing és co-living életformák kialakítására, de még kevesen tudnak róla. A lényeges különbség co-living és co-housing között, hogy a co-living a rövid- hosszú távú együttélés fizikai keretét adja, míg a co-housing egy vállalt életforma, aminek megvalósítása és fenntartása nemcsak anyagi ráfordítást, hanem tudatos részvételt is igényel. A co-livingben egymás mellett is lehet élni, míg a co-housingban egymásra figyelve, egy közösség részeként lehet létezni.

Kérdés, hogy a piaci alapon szerveződő co-livingek mellett - amik közé akár a hagyományos kollégiumok, a válaszadók lakhelyei is tartoznak - megjelennek-e az

önszerveződő, kisebb-nagyobb léptékű co-housing életformák és milyen szerepük lehet az építészeknek ezek térbeli alakításában?¹⁶⁷

---

¹⁶⁷ A kutatáshoz használt kérdőív az alábbi linken érhető el: goo.gl/forms/8mS7jdDVRjILSU0A3